

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА КОСОВО И МЕТОХИЈА УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ - ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ПРИШТИНА - КОСОВСКА МИТРОВИЦА			
ПРИМЉЕНО 19.10. 2025 ГОДИНЕ			
ОЈ	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
08 / 5	203	1	1

ИЗВЕШТАЈ МЕНТОРА О ЗАВРШНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме Немања З. Јакшић
2. Датум рођења, општина, Република: 02. 07. 1984, Косовска Митровица, Србија
3. Година уписа на мастер академске студије права 2023/2024 школска година
II НАСЛОВ МАСТЕР РАДА
„ЗАШТИТА СЛАБИЈЕ СТРАНЕ У БАНКАРСКИМ ПОСЛОВИМА“
III ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА
Мастер рад кандидата Немање Јакшића, под насловом „ЗАШТИТА СЛАБИЈЕ СТРАНЕ У БАНКАРСКИМ ПОСЛОВИМА“ обима је 75 страна компјутерски обрађеног текста. Текст је писан ћириличним писмом, фонт Times New Roman, величина слова 12, проред 1,5. Структуру рада чини пет тематских целина, не рачунајући Садржај, Увод, Закључак, Списак коришћене литературе, Правне изворе. У наведеним деловима кандидат излаже резултате предметног истраживања. У уводним разматрањима кандидат нас ближе упознаје са предметом рада, указујући на значај теме истраживања. Послови банака су веома важни и сложени послови финансијског и платног промета будући да се у банкама концентришу значајна новчана средства која служе за реализацију економских подухвата. Банке имају улогу да капитал који поседују, пласирају на тржиште кроз разне позајмице, дугорочне или краткорочне кредите како бих им касније донео сигурну добит. С обзиром да данас велики број људи користи услуге банака, пре свега када је у питању узимање разних кредита и позајмица, кандидат је своја истраживања усмерио на однос клијената и банака, односно, у којој мери су клијенти заштићени у односу са банком. Клијенти банака, с обзиром да су често принуђени, услед лоше финансијске ситуације да траже кредит од банака, сматрају се слабијом страном у банкарским пословима. Банке због тога често диктирају услове узимања кредита клијентима, форсирајући потписивање уговора о кредиту са условима који по њих могу бити неповољни. Предмет истраживања рада се фокусира на могућност заштите клијената приликом склапања неповољних уговора о потрошачким кредитима, обавештеност клијената банака о потрошачким правима, познавање Закона о заштити потрошача и Закона о облигационим односима који регулише права корисника кредита, као и испитивање о позитивним исходима спорова које клијенти имају са банкама по разним

основама. Финансијско тржиште се стално мења, а са њим и потребе за ефикаснијом заштитом корисника финансијских услуга. Због тога је перманентна потреба за променама које ће обликовати начин пословања банака, лизинг кућа, платних институција и других пружалаца финансијских услуга. Актуелни закон о заштити корисника финансијских услуга, унапређује механизме заштите физичких лица која користе банкарске услуге и услуге финансијског лизинга, пружајући ефикаснију регулацију уговорних односа између корисника и пружаоца услуга. Такође, предвиђа се ограничење каматних стопа за стамбене, потрошачке и готовинске кредите како би се спречио претеран раст камата који би могао да отеже отплату кредита корисницима. Нови закон имплементира одредбе ЕУ Директива које постављају више стандарде заштите корисника финансијских услуга и усклађују домаће законодавство са европском праксом. Детаљније су регулисани аспекти кредитирања, као што су процена кредитне способности корисника и транспарентност у оглашавању финансијских услуга. Циљ измена је, јача заштита корисника и транспарентније пословање банака и других финансијских институција. Будући да је кандидат након спроведеног истраживања дошао до закључка да претходни закон није довољно штитио клијенте банака, и да се не ради о равноправном односу, очекује се од актуелног закона побољшање положаја клијената. Међутим, истраживања су потврдила хипотезу кандидата да клијенти не познају довољно законе о заштити интереса потрошача, како генерално, тако и у случају уговора о кредиту. Такође, кандидат је након спроведених истраживања дошао до закључка да ни у споровима са банкама, надлежне институције нису довољно ефикасне и не штите потрошаче у задовољавајућој мери. Потрошачки кредити, иако служе за финансирање потрошње грађана, несумњиво имају и привредни значај, јер посредно стимулишу повећање производње робе која се купује средствима добијеним на основу овог правног посла. Оно што издваја овај тип кредита, у односу на остале, је превасходно чињеница да се у улози корисника кредита јављају грађани који се не баве директно привредним делатностима, а добијена средства се користе у непривредне сврхе. С обзиром да се ради о физичким лицима, потребна им је и већа правна заштита у односу на правна лица као корисника кредита.

IV ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА РАДА

Први део. У оквиру прве тематске целине која носи назив: Банкарски кредити, кандидат најпре одређује појам банкарских кредита. Тако кандидат истиче да је кредит такав облик финансијских улагања где се одређени новчани износ уступа неком на коришћење, на одређено време под одређеним условима и уз плаћање договорене накнаде. Сходно томе, сам појам кредит се односи на поверење, које при заснивању кредитног односа морају имати особе које учествују у њему. Израз кредит води порекло од латинске речи „credo“ што значи верујем, и први кредити су се одобравали искључиво на бази поверења и личне процене да ли ће корисник кредита измирити своје обавезе. Данас се, како кандидат наводи, кредитни однос мање заснива на личном поверењу, а више на систему разних обезбеђења и гаранција која је корисник кредита дужан да обезбеди даваоцу кредита. Кредит представља један од основних облика финансијских улагања и омогућава задовољавање најширих потреба грађана, привреде и друштва и, такође, има снажан

утицај на све економске трансакције. Употребом кредита као облика финансијског улагања , омогућује се отварање тржишта , подстицај продаје неких производа и слично. Без кредита , многи економски процеси би били у знатној мери успорени , односно смањени. Кредит са економског аспекта , просто представља робу која има своју цену и тржиште. Кандидат је у овом делу настојао да детаљније образложи уговор о кредиту којим се правно регулише однос банке и клијента и штите обе стране у кредитном односу. Банка се уговором обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава , на одређено или неодређено време , на неку намену или без утврђене намене, док се корисник обавезује да банци плаћа уговорену камату и да добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. С обзиром да су основни елементи уговора: главница, доспеће, начин утврђивања накнаде за коришћење средстава као и остали специфични услови коришћења кредита, сви су детаљно објашњени у првом делу рада. Кредитни уговор треба да садржи ставке које су омогућују зајмодавцу да обезбеди одређени степен контроле над исплатом кредита, а зајмопримцу правну сигурност све док поступа у складу дефинисаним елементима уговора.

У Другом делу под насловом **Класификација кредита**, кандидат је детаљно образложио различите категорије кредита, који се према општој класификацији могу поделити на комерцијалне кредите (који се претежно пласирају привредним субјектима) , хипотекарне и потрошачке кредите (који се претежно пласирају сектору становништва). Под појмом комерцијалног кредита, како наводи кандидат, сматра се одлагање испуњења обавезе једне уговорне стране из уговора који за предмет има промет робе или услуга. Ако се кредитирање врши непосредно између уговорних страна , реч је о правом комерцијалном кредиту , или како га неки још називају , лиферантском кредиту. Ако је кредитирана страна претходно добила кредит од банке или друге финансијске институције као финансијера са искључивом наменом да њиме испуни уговорну обавезу посредством финансијера , реч је о робном кредиту. Уговор о хипотекарном кредиту се најједноставније може дефинисати као уговор о новчаном кредиту у којем су потраживања банке као даваоца кредита обезбеђена хипотеком. Хипотекарни кредити су намењени физичким лицима за финансирање куповине некретнина , као што су: станови, стамбени комплекси, пословне зграде и земљишта.

Трећи део рада посвећен је посебно **потрошачким кредитима**. Потрошачки кредит је новац који банка или друга финансијска институција позајмљује појединцу за куповину робе или услуга, а који корисник обавезује да ће се вратити у договореном року, уз камату, обично у једнаким месечним ратама. Указујући на специфична својства потрошачких кредита, због којих је истим посвећена посебна пажња, кандидат указује и на економске функције потрошачких кредита. Поред регулисања односа понуде и потражње и утицаја на обим производње, у значајне економске функције ове врсте кредита, спадају и стабилизација робноновчаних односа и утицај на структуру потрошње. Потрошачки кредити спадају у групу изузетно тражених кредита код становништва , па самим тим банке добијају велики број захтева за потрошачким кредитима. Банке имају доминантну улогу у одобравању кредита , при чему се углавном захтева да клијент који подноси захтев за

кредит , мора бити клијент банке и у другим банкарским пословима , а пре свега да има текући рачун у банци и прилив средстава на тај рачун. Кандидат даље указује на различите врсте потрошачких кредита и то, кредите за куповину аутомобила, кредите за куповину намештаја, кредите за куповину кућних апарата, готовинске кредите (кеш кредити) , кредите по основу кредитних картица и оквирне кредите по текућем рачуну (overdraft). Кандидат такође наводи да политика потрошачких кредита може бити рестриктивна политика, која се се јавља у случају већег готовинског учешћа , веће каматне стопе и краћег рока отплате. Либерална политика се јавља у ситуацији мањег готовинског учешћа , мање каматне стопе и дужег рока отплате. Стандарде , на основу којих се одлучује да ли ће се, и у којој висини одобрити клијенту кредит, најчешће се утврђују помоћу низа фактора, којима се одређује кредитна способност клијента а на основу које банка процењује да ли ће клијент бити способан да поштује уговорену динамику отплате кредита. Предност потрошачких кредита, према наводима кандидата, лежи у томе да клијенти који немају довољно финансијских средстава за куповину ствари која им је неопходна , на лак начин могу доћи до кредита који ће отплаћивати у ратама на дужи временски период. Рок враћања потрошачких кредита када се користе у сврху куповине трајних потрошних добара је 5 година , а у осталим случајевима је до 2 године. С обзиром да су у питању високоризични кредити, битну карактеристику потрошачких кредита представљају високе каматне стопе. Потрошачки кредити су циклично осетљиви , јер се у случају привредне експанзије и већег оптимизма клијената повећавају , док се у случају привредне рецесије и песимизма клијената они смањују. Кандидат је посебно обрадио питање средстава обезбеђења потрошачких кредита. Наиме, банке углавном теже да се додатно обезбеде, због потенцијалне немогућности наплате потраживања дефинисане уговором о кредиту. Банке највише користе хипотеку, меницу и административну забрану, зог чега је кандидат детаљно у трећем делу наведеног рада образложио наведена средства обезбеђења.

У Четвртом делу који носи наслов **Заштита потрошача у случају потрошачких кредита**, кандидат се бави анализом прописа којима је регулисана заштита потрошача у случају потрошачких кредита. Поред Закона о заштити корисника финансијских услуга , пажња је посвећена и Закону о заштити потрошача. Нека од основних права потрошача која се односе и на клијенте банака из Закона о заштити потрошача, јесу, право на информацију, односно, доступност тачних података који су неопходни за разуман избор понуђених добара и услуга, затим, могућност избора између више добара и услуга по приступачним ценама и и заступање интереса потрошача у процесу доношења и спровођења политике заштите потрошача и могућност да буду заступљени. Заштита права потрошача у поступку предвиђеном законом у случају повреде његовог права и накнада материјалне и нематеријалне штете коју му је причинио трговац је такође јако битно право потрошача, као и право на образовање, односно, стицање основних знања и вештина неопходних за правилан и поуздан избор производа и услуга, као и знања о основним правима и обавезама потрошача и начину њиховог остваривања. Закон о заштити корисника финансијских услуга , прецизније се бави правима потрошача у односу са банкама , и детаљније дефинише односе банке и клијента. Кандидат у овом делу обрађује и Уговор о кредиту. И поред , на први поглед јасне законске регулативе , која дефинише права корисника потрошачких кредита , нису ретки спорови клијената са банкама. Клијенти

који сматрају да су на неки начин оштећени у пословању са банкама , могу да се обрате Народној Банци Србије , надлежном суду , али и Удружењу потрошача „Ефектива“.

У петом делу рада, кандидат се је проучавао **представљање истраживања заштите слабије стране у банкарским пословима.** Конкретно, кандидат је образложио циљ, методе, као и резултате истраживања. Уопштено , на основу спроведеног истраживања , кандидат је дошао до закључка да испитаници , пре свега нису ни упознати са својим правима у односу са банкама , а када су у питању потрошачки кредити , да своја права само површно познају , а када дође до неког спора са банкама сматрају да нису довољно заштићени.

У Закључку кандидат сумира резултате свог истраживања и закључује да испитаници сматрају да их закон не штити довољно када су односи са банкама у питању , да се не ради о равноправном односу , али такође признају да не познају довољно законе о заштити интереса потрошача , како генерално , тако и у случају уговора о кредиту. Кандидат, такође закључује да потрошачки кредити , и ако служе за финансирање потрошње грађана , несумњиво имају и привредни значај , јер посредно стимулишу повећање производње робе која се купује средствима добијеним на основу овог правног посла. Оно што издваја овај тип кредита , у односу на остале, је превасходно чињеница да се у улози корисника кредита јављају грађани који се не баве директно привредним делатностима , а добијена средства се користе у непривредне сврхе. С обзиром да се ради о физичким лицима , потребна им је и већа правна заштита у односу на правна лица као корисника кредита.

У ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ РАДА И ИСТРАЖИВАЊА

Послови банака су веома важни и сложени послови финансијског и платног промета будући да се у банкама концентришу значајна новчана средства која служе за реализацију економских подухвата. Банке имају улогу да капитал који поседују, пласирају на тржиште кроз разне позајмице, дугорочне или краткорочне кредите како би им касније донео сигурну добит. Кредит представља један од основних облика финансијских улагања и омогућава задовољавање најширих потреба грађана , привреде и друштва и такође има снажан утицај на све економске трансакције. Употребом кредита као облика финансијског улагања омогућује се отварање тржишта , подстицај продаје неких производа и слично. Без кредита, многи економски процеси би били у знатној мери успорени односно смањени. Према општој класификацији, кредити се могу поделити на комерцијалне кредите са једне и хипотекарне и потрошачке кредите (који се претежно пласирају сектору становништва) са друге стране.. Клијенти банака , с обзиром да су често принуђени , услед лоше финансијске ситуације да траже кредит од банака , сматрају се слабијом страном у банкарским пословима. Услед тога , банке често диктирају услове узимања кредита клијентима, форсирајући потписивање уговора о кредиту са условима који по њих могу бити неповољни. Резултати спроведеног истраживања су показали да, испитаници сматрају да их закон не штити довољно када су односи са банкама у питању , да се не ради о равноправном односу , али такође признају да не познају довољно законе о заштити интереса потрошача , како генерално , тако и у случају уговора о кредиту. Нови Закон о заштити корисника финансијских услуга доноси низ промена које ће обликовати начин пословања банака, лизинг кућа, платних институција и других пружалаца финансијских услуга. Циљ закона је

јача заштита корисника и већа транспарентност пословања. То значи строже прописе о каматним стопама, јаснија правила уговарања и прецизније механизме за решавање притужби корисника. Због тога се очекује од нових прописа уклањање свих недостатака о којима је било речи у наведеном раду. Измене Закона о заштити корисника финансијских услуга значе да ће кредити бити транспарентнији, камате предвидљивије, а права корисника боље заштићена. Такође, корисници финансијских услуга могу очекивати значајне промене у начину закључивања уговора, рекламационим поступцима и заштити својих права.

VI КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА

Кредитирање становништа је веома важан сегмент банкарског пословања, који у савременим тржишним условима све више добија на значају. Облици кредита које банке најчешће пласирају сектору становништва су потрошачки кредити и хипотекарни кредити. Динамика савременог пословања изазива промене у банкарским системима широм света. Због тога је логично било доношење новог Закона о заштити корисника финансијских услуга, који је унео низ промена које ће обликовати начин пословања банака и других пружалаца финансијских услуга. Циљ закона је јача заштита корисника и већа транспарентност пословања. Очекује се бар делимично отклањање свих неправилности на које је кандидат указао у свом раду и који су последица неједнаког положаја, конкретније неповољног положаја клијената у односу на банке. Мастер рад под насловом: „Заштита слабије стране у банкарским пословима“ испуњава захтеване критеријуме и услове. Обим, језик, садржина и квалитет примерени су овој врсти рада. За истраживање је коришћена релевантна литература, као и адекватни правни извори.

VII ПРЕДЛОГ

На основу вредносне анализе садржаја и укупне оцене мастер рада, ментор предлаже да се извештај о завршеном мастер раду под насловом: „Заштита слабије стране у банкарским пословима“ усвоји и кандидату Немањи Јакшићу одобри јавна одбрана мастер рада.

МЕНТОР

Проф. др Гордана Дамјановић

У Косовској Митровици
14.10.2025. године